

Katowice, 17 lutego 2020 r.

WOJEWODA ŚLĄSKI

PSI.431.1.7.2019

Pan
Grzegorz Czapla
Wójt Gminy Ożarówice
ul. Dworcowa 15
42-625 Ożarówice

Na podstawie art. 22 pkt 8 ustawy z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1507 ze zm.) i rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 23 marca 2005 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (Dz. U. Nr 61, poz. 543 ze zm.) zespół kontrolny Wydziału Rodziny i Polityki Społecznej Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach przeprowadził w okresie od 24 kwietnia do 8 maja 2019 r. w Ośrodku Pomocy Społecznej w Ożarówicach kontrolę kompleksową w zakresie oceny prawidłowości realizacji zadań określonych w ustawie o pomocy społecznej oraz zgodności zatrudnienia pracowników z wymaganymi kwalifikacjami.

Wyniki kontroli przedstawione zostały w protokole kontroli, podpisanym przez Kierownika Ośrodka 4 października 2019 r. Wykonywanie zadań w kontrolowanym zakresie oceniam **pozytywnie mimo stwierdzonych nieprawidłowości**. Powyższą ocenę ogólną uzasadniają uwagi i oceny szczegółowe, zawarte w zaleceniach pokontrolnych, wystosowanych do Kierownika Ośrodka, które przekazuję do Pana wiadomości.

Na podstawie art. 128 ust. 6 ustawy o pomocy społecznej, informuję Pana o stwierdzeniu w toku kontroli istotnych uchybień:

1. Rada Gminy Ożarówice nie podjęła uchwały w sprawie zasad zwrotu wydatków za świadczenia z pomocy społecznej, o której stanowi treść art. 96 ust. 4 ww. ustawy. W piśmie z 4 października 2019 r., znak: OPS.081.1.2019, Kierownik Ośrodka poinformowała o podjęciu przez Radę Gminy Ożarówice 17 czerwca 2019 r. Uchwały Nr VIII.122.2019 w sprawie ustalenia zasad zwrotu wydatków za świadczenia z pomocy społecznej udzielanych w formie usług, pomocy rzeczowej, zasiłków na ekonomiczne usamodzielnienie, zasiłków okresowych i celowych przyznanych pod warunkiem zwrotu. Wskazana Uchwała nie obejmuje swym zakresem wydatków na posiłki, o czym mowa w art. 96 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej.
2. Pani – zatrudniona w Ośrodku w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku pracownika socjalnego – realizowała w okresie objętym kontrolą zadania wykraczające poza obszar przewidziany dla pracownika socjalnego (realizacja programu „Dobry start”, *przyjmowanie i wprowadzanie do systemu Familia wniosków z zakresu świadczeń rodzinnych i wychowawczych w czasie wzmożonej ilości klientów w związku z nowym okresem zasiłkowym*). Upoważnienie przez Pana Wójta Zarządzeniem Nr WG.0050.118.2018 z dnia 28 czerwca 2018 r. Pani do prowadzenia postępowań w sprawach z zakresu realizacji rządowego programu „Dobry Start”,

a także do wydawania w tych sprawach rozstrzygnięć oraz przekazywania informacji, o której mowa w § 10 ust. 6 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” naruszało wprost regulację § 8 ust. 5 rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” (Dz. U. z 2018 r. poz. 1061 ze zm.). Również powierzenie przez Kierownika Ośrodka ww. pracownikowi czynności związanych z realizacją świadczeń rodzinnych i wychowawczych stało w sprzeczności z wymogami wynikającym odpowiednio z art. 20 ust. 4 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 2220 ze zm.) i art. 10 ust. 3 ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 2134 ze zm.).

Pani – zatrudniona w Ośrodku w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku specjalisty pracy socjalnej, realizowała w okresie objętym kontrolą dodatkowe zadania wykraczające poza obszar przewidziany dla pracownika socjalnego (*przyjmowanie wniosków z zakresu świadczeń rodzinnych i wychowawczych w czasie wzmożonej ilości klientów w związku z nowym okresem zasiłkowym*), co stało w sprzeczności z wymogami wynikającym odpowiednio z art. 20 ust. 4 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 2220 ze zm.) i art. 10 ust. 3 ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 2134 ze zm.). Analogiczna sytuacja miała miejsce w przypadku Pani

zatrudnionej w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku specjalisty pracy socjalnej.

Podkreślenia wymaga fakt, iż realizacja przez pracownika socjalnego ww. zadań, nałożonych przez ustawodawcę na mocy innych przepisów niż ustawa o pomocy społecznej, wpłynęła na stwierdzenie w toku kontroli nieprawidłowości w wykonywaniu zadań pomocy społecznej, a także naruszała w istotny sposób normę zatrudnienia pracowników socjalnych, o której mowa w art. 110 ust. 11 – 12 ustawy o pomocy społecznej.

Należy wskazać, iż pracownicy socjalni – jako osoby z wysokimi kwalifikacjami zawodowymi – powinni koncentrować się w swojej pracy zawodowej na zadaniach wymienionych w art. 119 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej, w celu zapewnienia wysokiej jakości usług świadczonych przez Ośrodek.

3. W § 6 Załącznika Nr 1 do Uchwały Nr XXIV/303/2013 Rady Gminy Ożarówice z dnia 20 czerwca 2013 r. w sprawie uchwalenia Statutu Ośrodka Pomocy Społecznej w Ożarówicach wskazano, iż *Nadzór nad działalnością Ośrodka Pomocy Społecznej sprawuje Wójt Gminy Ożarówice*, co nie oddaje pełnego stanu prawnego, gdyż Wójt nie stanowi jedyne go organu nadzoru nad Ośrodkiem. Ponadto, w § 2 ww. Załącznika do Uchwały uwzględniono przepisy prawa, w oparciu o które Ośrodek działa, jednak na czas trwania czynności kontrolnych źródła publikacji wszystkich wymienionych aktów prawnych były nieaktualne. Ponadto, wątpliwości budzi zapis § 2, stanowiący, iż *Ośrodek działa w szczególności na podstawie* wymienionych aktów prawnych oraz § 8, określającego zadania Ośrodka, w których nie uwzględniono realizacji przez Ośrodek treści ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2016 r. poz. 1860) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” (Dz. U. z 2018 r. poz. 1061).

4. Z przedstawionego przez Kierownika Ośrodka „Planu jednostkowego dochodów i wydatków budżetowych na rok 2019”, wynikało, iż uwzględniono wydatki na udzielenie schronienia w „Domu

dla Bezdomnych" dla 1 osoby przez okres 12 miesięcy. Jako kwotę kalkulacji podano 9 720 zł (30dnix12m-cyx27zł). Brak jest zatem podstaw do uznania, iż Gmina Ożarówce zabezpieczyła środki finansowe w 2019 r. na pełną realizację zadania w formie zapewnienia schronienia osobom tego pozbawionym. Ponadto, analiza treści umowy Nr 3//2019 z 4 stycznia 2019 r., obowiązującej od 1 stycznia do 31 grudnia 2019 r., zawartej pomiędzy Gminą Ożarówce reprezentowaną przez Kierownika Ośrodka a Schroniskiem OAZA I wykazała, iż zgodnie z § 1 ust. 1 przedmiotem umowy było zapewnienie tymczasowego schronienia osobom bezdomnym z terenu Gminy Ożarówce. Jak podano w § 1 ust. 2 umowy: *W celu realizacji niniejszej Umowy Wykonawca zobowiązuje się do przyjmowania osób bezdomnych z terenu Gminy Ożarówce oraz innych osób w uzasadnionych przypadkach (w szczególności posiadających tytuł egzekucyjny orzekający eksmisję z dotychczasowego miejsca zamieszkania, m.in. w związku ze stosowaniem przez nich przemocy w rodzinie), skierowanych przez Zamawiającego oraz udzielania im schronienia, poprzez umieszczenie ich w prowadzonym Schronisku dla Osób Bezdomnych. Zgodnie z zapisem § 2 ust. 1 umowy Wykonawca oświadcza, że standard usług świadczonych w prowadzonej placówce jest zapewniony na poziomie określonym w rozporządzeniu Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 28 kwietnia 2018 r. w sprawie minimalnych standardów noclegowni, schronisk dla osób bezdomnych, schronisk dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi i ogrzewalni (Dz. U. z 2018 r., poz. 896). W treści ww. umowy nie zawarto zapisu dot. zapewnienia przez schronisko dla osób bezdomnych osobie bezdomnej usług ukierunkowanych na wzmacnianie aktywności społecznej, wyjście z bezdomności i uzyskanie samodzielności życiowej oraz w przypadku zapewnienia przez schronisko dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi osobie bezdomnej usług opiekuńczych oraz usług ukierunkowanych na wzmacnianie aktywności społecznej, w miarę możliwości wyjście z bezdomności i uzyskanie samodzielności życiowej, a w szczególnie uzasadnionych przypadkach zapewnienie posiłku lub całodziennego wyżywienia, świadczonego w schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi.*

Reasumując, Gmina Ożarówce nie zapewniała możliwości udzielenia schronienia we wszystkich wymaganych przez ustawodawcę formach, bowiem zabezpieczenie finansowe w tym zakresie było niewystarczające, a ponadto, z analizy przedłożonych w toku kontroli dokumentów wynikały niespójności dotyczące faktycznej realizacji zadania przez Ośrodek (zapis zawartej umowy wskazywał, iż jej przedmiotem było zapewnienie tymczasowego schronienia osobom bezdomnym z terenu Gminy Ożarówce w *Schronisku dla Osób Bezdomnych*, natomiast w przedmiocie zamówienia podano, że *Każdorazowe umieszczenie osoby, o której mowa w pkt. 1 odbywać się będzie odpowiednio na podstawie skierowania do noclegowni lub decyzji administracyjnej o udzieleniu pomocy w postaci schronienia w schronisku dla osób bezdomnych wydanych przez Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Ożarowicach (pkt 1.2.)*). Ustalono jednocześnie, że Gmina Ożarówce zgłosiła do rejestru miejsc udzielania tymczasowego schronienia prowadzonego przez Wojewodę Śląskiego, zapewnienie wg potrzeb miejsc w schronisku dla osób bezdomnych i schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi prowadzonym przez Schronisko OAZA.

Uwzględniając powyższe, zespół kontrolny nie był w stanie jednoznacznie ustalić, w jakich rodzajach placówek Gmina Ożarówce zapewniała schronienie osobom tego wymagającym, a zatem nie można uznać, że Gmina

działała zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 3 oraz art. 48a ust. 1, 3 i 4 ustawy o pomocy społecznej.

5. Gmina Ożarówce nie realizowała zadania w formie prowadzenia i zapewnienia miejsc w mieszkaniach chronionych, jednak w budżecie Ośrodka na 2019 r. zabezpieczono środki na realizację ww. zadania dla 1 osoby przez okres 4 miesięcy. Kierownik Ośrodka poinformowała o podjętych działaniach w celu realizacji zadania przez Gminę Ożarówce. Brak faktycznej realizacji zadania przez Gminę Ożarówce naruszało treść art. 17 ust. 1 pkt 12 ustawy o pomocy społecznej.

6. Ośrodek zajmuje 4 pomieszczenia biurowe, z czego jeden pokój jest zajmowany przez 3 pracowników socjalnych. Ośrodek także nie dysponuje odpowiednim pokojem przeznaczonym do rozmów indywidualnych, co pozostaje w sprzeczności z art. 100 ust. 1 oraz art. 119 ust. 2 pkt 2 ustawy o pomocy społecznej. Obsługa interesantów w tak trudnych warunkach nie zapewnia właściwej atmosfery, poszanowania godności, niezbędnego komfortu psychicznego i bezpieczeństwa. Należy zaznaczyć, iż Kierownik Ośrodka przedłożyła dokumentację o podejmowanych działaniach w celu zmiany powyższej sytuacji, w formie pism kierowanych do Pana Wójta oraz Rady Gminy Ożarówce informujących o utrudnieniach wynikających z warunków lokalowych i wnioskując o udostępnienie dodatkowego pomieszczenia. Również w ocenie zasobów pomocy społecznej za rok 2017 zostały uwzględnione braki lokalowe, stanowiące ograniczenia we właściwej organizacji pracy Ośrodka.

7. Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Ożarówce na lata 2016-2025 przyjęta Uchwałą Nr XIX/204/2016 z dnia 23 sierpnia 2016 r. przez Radę Gminy Ożarówce, pomimo uwzględnienia „wskaźników oceny monitorowania Strategii”, np.: „liczba osób bezdomnych, którym zapewniono schronienie w tym w Domu dla Bezdomnych Mężczyzn „liczba organizacji pozarządowych funkcjonujących w obszarze polityki społecznej”, „liczba programów i projektów na rzecz zagrożonych i dotkniętych marginalizacją i wykluczeniem społecznym”, nie posiadała ich wartości docelowych, pozwalających na dokonanie oceny stopnia realizacji celów Strategii, co nie korelowało z obowiązującym od 3 maja 2011 r. art. 16b ust. 2 pkt 3 lit. d ustawy o pomocy społecznej. Ponadto, Strategia nie zawierała ram finansowych, co narusza art. 16 b ust. 2 pkt 3 lit. c ustawy o pomocy społecznej.

8. Analiza oceny zasobów pomocy społecznej wykazała niespójność w jej treści, gdyż w części dotyczącej zasobów instytucjonalnych i wsparcia nie wskazano potrzeb w postaci: zapewnienia miejsc w mieszkaniu chronionym, noclegowni, schronisku i ogrzewalni, natomiast w części dotyczącej wniosków końcowych uwzględniono brak mieszkania chronionego, jak również złe warunki lokalowe i kadrowe Ośrodka, brak lokali socjalnych oraz organizacji realizującej usługi opiekuńcze zgodnie z zapotrzebowaniem. Powyższe świadczy o nierzetelności Ośrodka w zakresie sporządzania oceny.

W oparciu o art. 128 ust. 6 ustawy o pomocy społecznej, proszę zatem o:

1. Przedłożenie Radzie Gminy Ożarówce projektu uchwały w sprawie zmiany Uchwały Nr VIII.122.2019 z 17 czerwca 2019 r. w sprawie ustalenia zasad zwrotu wydatków za świadczenia z pomocy społecznej udzielanych w formie usług, pomocy rzeczowej, zasiłków na ekonomiczne usamodzielnienie, zasiłków okresowych i celowych przyznanych pod warunkiem zwrotu, w celu dostosowania jej zapisów do treści art. 96 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej poprzez uwzględnienie wydatków na posiłki, o czym mowa w art. 96 ust. 2 ww. ustawy.

2. Dokonanie zmiany treści Zarządzenia Nr WG.0050.118.2018 z dnia 28 czerwca 2018 r. w sprawie

upoważnienia pracownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Ożarówicach do prowadzenia postępowań w sprawach z zakresu realizacji rządowego programu „Dobry Start” upoważniającego Panią

do prowadzenia postępowań w sprawach o świadczenia „Dobry start”, a także do wydawania w tych sprawach rozstrzygnięć oraz przekazywania informacji, o której mowa w § 10 ust. 6 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” poprzez powierzenie ww. zadań osobie niezatrudnionej na stanowisku pracownika socjalnego i niewliczanej do normy zatrudnienia w Ośrodku w celu przestrzegania regulacji § 8 ust. 5 rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” (Dz. U. z 2018 r. poz. 1061 ze zm.).

3. Przedłożenie Radzie Gminy Ożarówice projektu uchwały w sprawie zmiany Uchwały Nr XXIV/303/2013 z dnia 20 czerwca 2013 r. w sprawie uchwalenia Statutu Ośrodka Pomocy Społecznej w Ożarówicach w celu dostosowania jej zapisów do aktualnego stanu prawnego i faktycznego.

4. Zabezpieczenie możliwości realizacji przez Gminę Ożarówice zadania polegającego na zapewnieniu pomocy w formie schronienia dla osób bezdomnych we wszystkich formach w sposób przewidziany prawem, zgodnie z treścią art. 48a ustawy o pomocy społecznej, a więc:

- samodzielnie przez Gminę lub
- zlecenie zadania w trybie art. 25 ustawy o pomocy społecznej, bądź
- zawarcie porozumienia z inną jednostką samorządu terytorialnego albo
- zakup usług w oparciu o ustawę z dnia 29 stycznia 2014 r. – Prawo zamówień publicznych (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1843 ze zm.).

Jednocześnie nadmieniam, iż szczegółowe wytyczne w zakresie pomocy osobom bezdomnym, opracowane przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, zostały przekazane pismami z 20 kwietnia 2017 r., nr: PSI.941.31.2017 oraz z 9 maja 2018 r., nr: PSI.941.31.2018, zatem proszę o ich przestrzeganie i stosowanie. Proszę o przedstawienie precyzyjnego harmonogramu zaplanowanych działań w celu pełnej realizacji ww. zadania.

5. Realizowanie zadania własnego gminy o charakterze obowiązkowym, wynikającego z art. 17 ust. 1 pkt 12 ustawy o pomocy społecznej, polegającego na prowadzeniu i zapewnieniu miejsc w mieszkaniach chronionych. Proszę o przedstawienie precyzyjnego harmonogramu działań zaplanowanych w celu niezwłocznej realizacji ww. zadania przez Gminę Ożarówice.

6. Umożliwienie obsługi klientów Ośrodka w komfortowych warunkach, z poszanowaniem ich godności, zgodnie z regulacją art. 100 ust. 1 oraz art. 119 ust. 2 pkt 2 ustawy o pomocy społecznej w celu przestrzegania § 1 pkt 8 Karty Praw Osób Niepełnosprawnych. Proszę o przedstawienie precyzyjnego harmonogramu ww. działań.

7. Przedłożenie Radzie Gminy Ożarówice projektu zmiany Uchwały Nr XIX/204/2016 z dnia 23 sierpnia 2016 r., którą przyjęto Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Ożarówice na lata 2016 – 2025, w celu uwzględnienia w Strategii ram finansowych oraz wskaźników, o których mowa w art. 16b ust. 2 pkt 3 lit. c i d ustawy o pomocy społecznej, z ustaleniem ich docelowych wartości, umożliwiających dokonanie oceny, czy dany cel realizowany jest w sposób prawidłowy. Ponieważ ustawodawca nie zdefiniował pojęcia ram finansowych, pomimo potrzeby ujęcia ich w dokumencie strategicznym, można odwołać się do opracowań Ministerstwa Rozwoju

Regionalnego, dotyczących planowania strategicznego. Autorzy poradnika „Planowanie strategiczne” wydanego przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego podają, że „Zagadnienie zakresu planu finansowego umieszczonego w strategii jest ściśle powiązane z zaplanowanym systemem wdrażania – szczegółowe harmonogramy finansowe tworzone są zazwyczaj na poziomie planów wdrażania, programów operacyjnych czy projektów. Niemniej jednak dobrze jest, gdy w strategii znajduje się, przynajmniej szacunkowe (np. procentowe), określenie wysokości środków zaplanowanych na poszczególne cele oraz określenie tempa wzrostu lub spadku wysokości środków na nie wydawanych przez cały okres realizacji strategii”. Należy zaznaczyć, że wskaźnik realizacji działań czyli wielkości, które powinny zostać osiągnięte w następstwie realizacji strategii, powinien być przyporządkowany do poszczególnych kierunków działań – to **liczbowe** przedstawienie rozpatrywanej wielkości na przyjętej umownie skali, procentowo do przyjętej wartości odniesienia lub w inny sposób pozwalający na interpretację stanu lub tendencji, np. wskaźnik bezrobocia czy odsetek osób korzystających z pomocy społecznej.

8. Przedkładanie Radzie Gminy Ożarówice rzetelnie opracowanej przez Ośrodek oceny zasobów pomocy społecznej z uwzględnieniem wszystkich zapisów art. 16a ust. 4 ustawy o pomocy społecznej.

Jednocześnie informuję, iż w związku ze stwierdzonymi istotnymi uchybieniami, zgodnie z art. 128 ust. 7 ustawy o pomocy społecznej, oczekuję od Pana Wójta w terminie 30 dni od dnia otrzymania niniejszego pisma, powiadomienia Wojewody Śląskiego o podjętych czynnościach naprawczych.

Z up. WOJEWODY ŚLĄSKIEGO

Dyrektor Wydziału Rodziny i Polityki Społecznej

Otrzymują:

1) adresat,

2)

Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej
w Ożarówicach
ul. Dworcowa 15
42-625 Ożarówice,

3) Wydział Kontroli
w miejscu,

4) aa.